

Kring voor Heemkunde Berchem vzw

België-Belgique

P.B.

Berchem 1

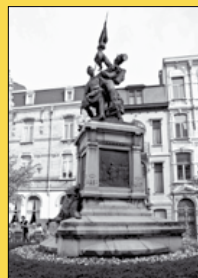
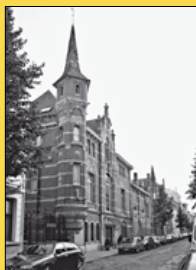
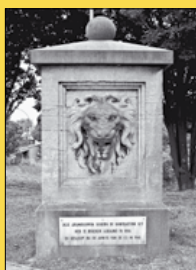
8/4384

Driemaandelijks tijdschrift Heemtenberg:

Herfst-Winter 2012-2013 | jaargang 20 - nummer 112

(oktober-november-december 2012)

Heemtenberg nr. 112

Verantwoordelijke uitgever: Walter Gysen
Auwersstraat 34 - 2600 Berchem
Afgiftekantoor: Berchem 1 - P. 206435

Heemtenberg

Driemaandelijks tijdschrift van de
KRING VOOR HEEMKUNDE BERCHEM vzw

Erevoorzitter
RAAD VAN BESTUUR

René Goossens

Voorzitter
Ondervoorzitter
Penningmeester
Secretaris

Walter Gysen
Kris Reymers
Luc Van den Bempt
Paul Gysen

Raadsleden: Hugo Belmans, Marc Kelders, Nicole Peeters, Harrie Van Camp,
Chris Van der Snickt.

Redactie Heemtenberg: Walter Gysen, Chris Van der Snickt, Paul Gysen
Tel. 03 230 17 51 | Fax 03 292 51 38
e-mail: heemtenberg@heemkundeberchem.be

Lay-out: Paul Gysen | ntp@heemkundeberchem.be

Secretariaat: Auwersstraat 34, 2600 Berchem
e-mail: info@heemkundeberchem.be
internet: www.heemkundeberchem.be

LIDGELDEN of STEUN AAN ONZE KRING

Familiaal lidmaatschap: 12 Euro per jaar

Steunend lid: 17 Euro

Erelid: 32 Euro

Bankrekening: IBAN BE53 0680 7122 0053
op naam van Kring voor Heemkunde Berchem

Zoldermuseum "Schaliënhoeve"

Rooiplein 6 - 2600 Berchem

open elke tweede en vierde zondag van de maand
van 14.00 tot 17.00 uur

Bezoek groepen mogelijk - aanvraag op het nummer 03 230 82 90

Noot van de redactie:

Elke auteur blijft verantwoordelijk voor zijn eigen tekst.

oktober-november-december 2012

Heemtenberg

uitgave van de
KRING VOOR HEEMKUNDE BERCHEM vzw
opgericht in mei 1962

Jg. 20 - nr. 112

Inhoudstafel

Contactgegevens	pag. 2
Inhoudstafel	pag. 3
Nieuwjaarswensen	pag. 4
Heemkringleven	pag. 5
➤ Lidgelden 2013	pag. 5
➤ In Memoriam - Angelina Weitmann en Viktoria Sorina	pag. 6
➤ Museumnieuws	pag. 9
Ons Heem	
➤ Berchemse Kunstenaars - onze roem: Viktoria Sorina	pag. 7
➤ Feest op de Groenenhoek	
Inhuldiging van ons nieuw standbeeld "De acrobaten"	pag. 10
➤ Wapenschild van Berchem officieel erkend	pag. 12
➤ Berchem Sport 1960-1963:	
Ontgoocheling, triomf en desillusie (deel 1)	pag. 13
➤ ATEA, een Berchems bedrijf - deel 3 (slot)	pag. 17
➤ Mijn jeugd in Berchem - deel 3	pag. 27
➤ Chiro-Informanten gevraagd!!	pag. 30
Kerk en Parochie	
➤ De Berchemse parochies en kerken	
Sint-Willibrordus - Het interieur 3	pag. 20
Vroeger en nu	
➤ Vredestraat	pag. 16
➤ Borsbeekse Poort	pag. 26

*Kring voor Heemkunde
Berchem wenst al zijn
leden en vrienden
een gelukkig, gezond en
voorspoedig*

Lidgelden 2013

Op de ledenvergadering van 28 april werd een kort overzicht gegeven van de financiële situatie op 31 december 2011. De inkomsten bedroegen 5.749 Euro en de uitgaven 4.937 Euro met als eindresultaat een ruime overschot van 812 Euro.

De 2 hoofdpijlers van onze inkomsten waren de lidgelden (2.895 Euro) en de subsidie als bevoorrechte vereniging (2.100 Euro).

Maar door het wegvallen van deze subsidie, die vanaf 2012 niet meer toegekend wordt, ziet de toekomst er plots wat somber uit.

Er zijn momenteel nog voldoende reserves om onze activiteiten nog een aantal jaren verder te zetten maar op lange termijn is dit niet zo evident.

Het is natuurlijk onmogelijk dit grote verschil met een vingervuurbal door andere inkomsten op te vangen en voelen ons daarom verplicht wat extra steun te zoeken bij onze leden. Wij doen dit niet graag maar hebben besloten lidgelden te verhogen met 2 Euro. Sedert de invoering van de Euro in 2002 was er geen aanpassing van onze lidgelden. De nieuwe bedragen vanaf 2013 zijn de volgende:

Familiaal lidmaatschap 12 Euro, Steunend lid 17 Euro en Erelid 32 Euro.

In mei hebben we een wervingsactie gedaan bij +/- 130 oud-chiroleden en sympathisanten. Er hebben zich echter maar 18 nieuwe leden aangemeld hetgeen 270 Euro heeft opgebracht.

Langs deze weg, en met onze verontschuldiging voor het late tijdstip, toch onze dank voor hun toetreding.

We proberen zoveel mogelijk onze uitgaven te beperken en er wordt verder gezocht naar andere bronnen van inkomsten.

We rekenen op uw begrip en hopen dat u ons allemaal trouw blijft steunen.

Luc Van den Bempt – penningmeester □

In Memoriam

Angelina “Ange” Weitmann (1919-2012)

Op 27 september 2012 is Angelina “ANGE” Weitmann overleden. Ze werd geboren te Antwerpen op 25 februari 1919. Ze was de echtgenote van onze overleden voorzitter Armand Van Kerckhoven. Ze had 4 kinderen, twee zonen en twee dochters en verschillende kleinkinderen.

In haar beroepsleven was zij werkzaam in het onderwijs: in het Sint-Stanislascollege en later ook in het Sint-Theresia instituut (Groenenhoek-Berchem).

Zij was een van de oudste leden van onze Kring voor Heemkunde en was een sterke steun voor haar echtgenoot-voorzitter, die medestichter was van onze kring. Wij zullen haar voortaan moeten missen bij al onze activiteiten. Verschillende jaren is zij ook secretaris geweest van het parochiekoor van de Verrezen Heer.

“Ange” was een minzame, maar sterke vrouw en zo zullen wij haar steeds blijven herinneren. Wij wensen de kinderen en kleinkinderen veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Viktorija Sorina (1926-2012)

Op 30 september 2012 overleed kunstenares Viktorija Sorina, weduwe van Jacobs Smeets. Sorina werd geboren in Rusland op 23 april 1926.

Zij was schilder-kunstenares en vele jaren leraar aan de “Academie voor Schone Kunsten” te Berchem.

Voor onze “Schilder- en Tekenwedstrijd” was zij een gewaardeerd lid van de jury gedurende vele jaren. Met onze Heemkring hebben we ook een bezoek gebracht aan haar atelier in de Sint-Lambertusstraat. Voor haar interesse in de Heemkring van Berchem en haar jaren lidmaatschap zullen wij haar dankbaar blijven gedenken.

In ‘Heemtenberg nummer 50 in 2001’ publiceerden we een artikel over haar als kunstenares onder de titel “Berchemse Kunstenaars - onze roem”. Om haar te gedenken en voor onze leden die dit nummer niet bewaard hebben, brengen we u dit artikel hiernaast opnieuw. □

Berchemse Kunstenaars - onze roem

Viktorija Sorina

overgenomen uit Heemtenberg nummer 50 - Jaargang 2001

Het grootste deel van haar jeugd bracht zij door in het landelijke Termingoeuwskaia, gelegen in de Noord-Kaukasus.

Tijdens WO II werd ze weggevoerd naar een Duits werkkamp waar zij 3 jaar heeft gewerkt en toen kennis maakte met Jacob Smeets, haar latere echtgenoot. In 1945, na het beëindigen van de vijandelijkheden kwamen zij beide naar België en vestigden ze zich te Wevelgem.

In 1953 werd Berchem hun definitieve woonplaats en na de geboorte van haar 4e kind kon zij eindelijk haar artistieke aspiraties vervullen.

In 1954 begon zij namelijk haar studies in de “Gemeentelijke Academie voor Schone Kunsten” te Berchem en volgde gedurende 6 jaar de tekenateliers van de professoren Paul Wante en Paul Boudry.

Haar echtgenoot moedigde haar dan aan om over te stappen naar het “Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten” te Antwerpen en zij liet zich in 1964 inschrijven. Onder leiding van de bekende kunstenaar Rik Slabbinck bekwaamde zij zich dermate, dat haar in 1970 door dit befaamde instituut de titel van “Laureaat” werd toegekend.

De academie van Berchem lag haar nauw aan het hart en gezien haar opgedane kennis werd zij gevraagd als professor voor het atelier tekenkunst (middelbare graad) en schilderkunst (hogere graad) - 4e jaar. Beide ateliers heeft zij 17 jaar lang geleid en zij wist zich in al die jaren te profileren als een bekwame pedagoge. Steeds heeft zij met autoriteit,

discipline en toewijding haar enthousiasme op haar leerlingen overgebracht.

In haar eigen kunstwerken moeten wij de uitstekende portretten bewonderen waarin zij het karakter van haar modellen onderlijnt en de persoon inhoud geeft. Met liefde heeft zij in de loop de jaren een noemenswaardige reeks portretten geschilderd van haar kinderen en kleinkinderen.

Naast het portret dat zij als “inspanning” bestempelt, heeft zij de onderwerpen “natuur” en “stilleven” meermaals aan bod laten komen.

Verschillende reizen naar haar geboortestreek hebben niet alleen de familiebanden terug aangehaald maar ook het landschap van haar jeugd doen herleven. In deze werken bewonderen wij de penseeltrek en picturale weergave van de onderwerpen, getuigen van de begeestering van Sorina voor haar geboortestreek.

In alle technieken is zij meester, haar schilderijen zijn afwisselend in olieverf, pastel en aquarel. In de loop der jaren heeft zij zowel aan individuele als groepstentoonstellingen deelgenomen en behaalde meerdere prijzen en onderscheidingen o.a. te Parijs, Lyon, Quebec en New York.

In 1992 heeft zij haar werk als professor aan de academie neergelegd, maar aan haar bedrijvigheid als schilder is nog lang geen einde gekomen. □

Schenking

Onlangs mochten wij 42 dozen met archieven van wijlen de heer Renaat Van Rompaey, Klauwaardstraat 11 te Berchem in ontvangst nemen. Wij danken de familie Van Rompaey van harte voor deze schenking.

Zoldermuseum “Schaliënhoeve”

Rooiplein 6, 2600 Berchem

Het museum is maandelijks open elke 2de en 4de zondag.

Toegang is gratis.

Heemkundig Erfgoed
Met honderden oude foto's van Berchem

Januari 2013 gesloten - winterperiode

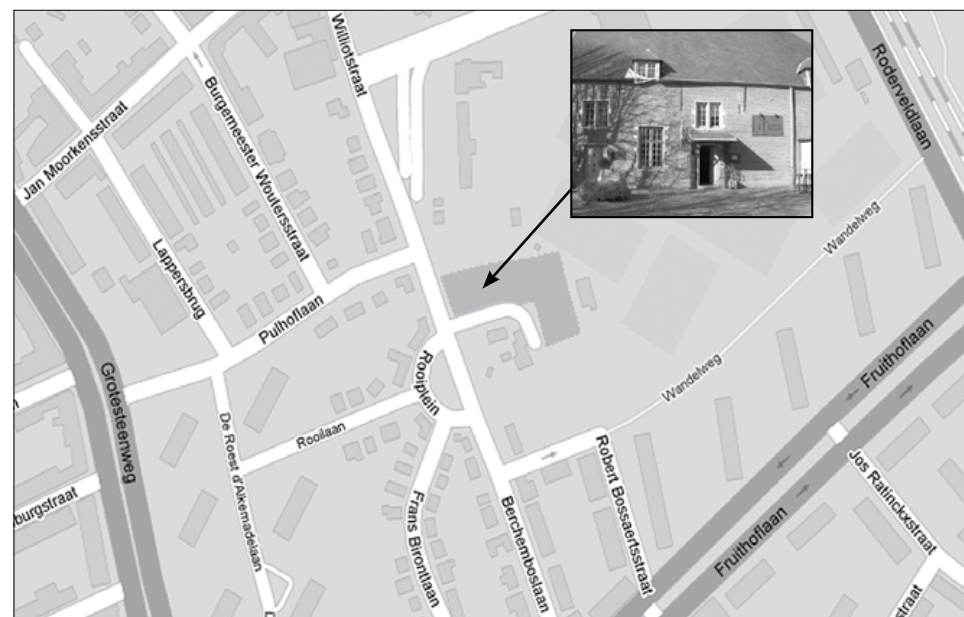
Zondag 10 en 24 februari 2013

Zondag 10 en 24 maart 2013

Zaterdag 14 en 28 april 2013

Telkens van 14 tot 17 uur (Ingang Park-West)

Voor groepsbezoeken en informatie kunt u steeds terecht bij Kris Reymer op het nummer 03 230 82 90 of e-mail: kris.reymer@telenet.be

Feest op de Groenenhoek: Inhuldiging van ons nieuw standbeeld “De acrobaten”

door John Truys

De Diksmuidelaan heeft tientallen jaren als grote verkeersader gediend. Zij was duidelijk aan vernieuwing toe.

Dat zulk een karwei vertraging ging oplopen was te verwachten met al de budgetteringsmoeilijkheden.

Maar kom, geen gezever. Alles is nu omzeggens achter de rug. De nieuwe laan oogt mooi en ligt er tot ieders bevrediging. Er verdwenen hier en daar wel wat parkeerplaatsen en om in de belendende straten te geraken moeten soms heel scherpe bochten worden overwonnen.

Maar voor die kleine euvels kregen we dan ook een mooi geschenk: een gloednieuw standbeeld op een gloednieuw pleintje aan de Dianalaan. Districts-schepen van cultuur, mijnheer Ronny De Bie beloofde en verkreeg groen licht. Het werd een compositie van drie olifantjes tijdens een keimoeilijke turnoefening op de nieuw aangelegde graspleintjes met enkele rustbanken voor toeschouwers.

Mijnheer Peter Raats, districtsvoorzitter, verklaarde in zijn toespraak waar het idee vandaan kwam om die olifanten te kiezen.

Oudere Berchemnaren herinneren zich ook direct het verschrikkelijk gebeuren in 1932, toen het toenmalig wereldwijd beroemde circus Sarazani, zich op de vestinggronden nabij de “oude kerk”, de Sint-Willibrorduskerk had ontplooid. In die rampennacht ging toen het ganse circus op in de vlammen en moesten na ook andere dieren, drie olifanten worden afgeslacht wegens brandwonden. Een werelddrama...

Mijnheer Tom Frantzen uit Tervuren, een niet-aan-zijn-proefstuk-zijnde beeldkunstenaar werd aangezocht het standbeeld te creëren. Hij zag in de combinatie van de begrippen “circus” en “olifanten” direct de compositie van “De Acrobaten”.

Op zaterdag 1 december 2012 waren de gemeentediensten al vroeg aan het werk op het pleintje van de Dianalaan: tentjes, tafeltjes en allerlei dozen en kisten drank en consumpties, beloofden een geweldig feest.

Maar het was koud die dag. Zéér koud.

Gelukkig kon het klein orkestje (één trompet, één gitaar plus een zeer goede zanger) met hun zuiderse klanken in salsa-, rumba- en sambastijl de mensen lokken en ze vasthouden voor de inhuldiging van “De Acrobaten”. En toen mijnheer Raats, in ornaat, zijn toespraak inzette, waren er toch wel enkele honderden echte Berchemnaren aanwezig.

Zo hoorde ik een spuitser de opmerking maken dat indien Berchem Sport bij zijn thuismatchen evenveel aanwezigen kon opbrengen, zij ongetwijfeld snel weer hogerop zouden spelen. Was dat maar waar...

Het jong en blijmoedig uitziend kunstwerk kreeg voorzeker evenveel punten van oudere aanwezigen als van kinderen. Alleman glunderde en er was verdiend applaus en de drankjes en versnaperingen werden geapprecieerd. Een echt feest.

En zo kreeg onze nieuwe straat dus haar fontein! “Haar fontein?”.

Wel ja, want tot ieders verwondering bleek het kunstwerk aangesloten aan de waterleiding en kon men onze olifanten met een simpele druk op een knop waterstralen doen spuiten. Maar dat zal wel voor warmere dagen bedoeld zijn, wanneer de gezellige nieuwe banken bezet zijn door Groenenhoekers, die in het zonnetje onze nieuwe Diksmuidelaan glunderend overturen. □

Wapenschild van Berchem officieel erkend

Op 15 maart 2012 besloot Geert Bourgeois, Minister voor erfgoed, het districtsraadsbesluit waarbij het wapen en de vlag van het district Berchem worden vastgesteld te bekrachtigen. Hierdoor mag het district het historische Berchemse wapenschild gebruiken.

Voor Antwerpse districten was het sinds de fusie in 1983 onmogelijk om een eigen vlag of schild te hanteren. Dat veranderde door een decreet uit 2007, dat de districten opnieuw toestond een eigen wapenschild te gebruiken. Hieraan waren echter veel voorwaarden en regels aan verbonden. Zo mocht Berchem niet kiezen voor het eeuwenoude, historische wapenschild, maar moest zich van de Heraldische Raad baseren op een schild dat in 1819 werd erkend door de 'Hoge Raad van Adel'. Een ander discussiepunt was het feit dat het wapenschild moest verwijzen naar haar fusiestad Antwerpen.

De Heraldische Raad, die wapenschilden officieel erkent, stelde voor om de fusie met een rozenkrans te symboliseren. Het districtcollege stelde een Antwerps handje voor als verwijzing. Die verwijzing werd aanvaard, maar de Raad bleef staan op de eerbiediging van het officieel erkende schild uit 1819.

Een nieuw decreet uit 2010 schrapte heel wat procedureregels. Hierdoor was er een mogelijke oplossing aan het Berchemse probleem. De verwijzing naar de fusiestad was niet meer verplicht en de districten mochten eender welk wapenschild indienen, zolang het heraldisch te verklaren was.

Het wapenschild werd begin 2011 nogmaals ingediend, dit keer zonder verwijzing naar de stad. Hoewel de heraldische Raad moeite had met bepaalde versieringen, was het ontwerp wettelijk in orde en stond niets een goedkeuring nog in de weg. Toch duurde het nog ruim een jaar voor Vlaams Minister voor Erfgoed Geert Bourgeois (N-VA) officieel zijn goedkeuring verleende. □

Berchem Sport 1960-1963:

Ontgoocheling, triomf en desillusie (deel 1)

door Jos Vandermaelen

Typeploeg 1960-1961:

keeper: Leysen Louis

backs en stopper: Goris Leo / Vets Marcel / Cools René

halfbacks: Busschots Roger / De Groote Oscar

binnenspelers: Schellens Frans / Everaert Lomme

buitenspelers en midvoor: Lippevelt Rik / Rossen Theo / Vercammen John.

Na zeven speeldagen stond Berchem in de middenmoot van het klassement. Op 6 november verloor het met zware 8-1-cijfers te Diest en de volgende week werd er voor de thuismatch tegen Racing Doornik in de halflijn terug beroep gedaan op de ouderen Oscar De Groote en Lomme Everaert. Het grote lichtpunt was echter de nieuwe 19-jarige linksbinnen Dirk Corremans. *"Getuigenis gevend van buitengewone kalmte en spelkennis gaf hij menig staaltje van gedegen technische vaardigheid"* (Volksgazet 14/11/60). Door een 3-0-zege werd Berchem weer achtste op slechts twee punten van Turnhout, tweede in de stand, een plaats die ook recht gaf op promotie naar eerste afdeling. Als dan de elfde speeldag op 11 december met 5-1 van datzelfde Turnhout gewonnen werd, groeide de hoop op een kortstondig verblijf in tweede afdeling.

Omdat de rooms-blauwe regering met een zogenaamde eenheidswet het verlies van Kongo wou laten betalen door verbruikers en werknemers, braken vanaf midden december in het hele land hevige stakingen uit die in sommige streken een maand duurden.

In die oproerige sfeer ontving Berchem op 8 januari 1961 Union Namen. In de laatste minuut konden de bezoekers het enige doelpunt scoren, wat tot gevolg had dat na het eindsignaal de zenuwen van Theo Rossen het begaven: hij trapte zijn rechtstreekse tegenstander na en het scheelde

niet veel of er ontstond een vechtpartij in regel op het veld. Het jasje van de scheidsrechter werd door een heetgebakerd Berchemsupporter aan flarden gerukt.

De week daarna op FC Mechelen vormde neofiet Robert De Mot als buitenspeler de rechtersleugel met de beloftevolle Dirk Corremans, wat een meevaller werd, maar anderzijds kwam Theo Rossen in afwachting van de schorsing niet tot zijn volle rendement en geel-zwart verloor met 3-0. Berchem moest het na deze wedstrijd inderdaad twee maand zonder zijn midvoor stellen.

Op 22 januari thuis tegen Sporting Charleroi kregen de bezoekers vijf minuten voor afluiten bij een 1-1-stand een onrechtstreekse vrijschop toegewezen, terwijl de meeste toeschouwers dachten dat de scheidsrechter fout tegen Charleroi blies. De Karolingers profiteerden van het gebrek aan concentratie in de Berchem-verdediging om te scoren, wat na de match weer tot relletjes aanleiding gaf zodat de referee moest beschermd worden. Een krant weet het onsportief gedrag van de Berchem-aanhang aan de tijden van hypernervositeit die we toen beleefden.

In ieder geval volgden er na deze drie nederlagen nog eens drie op rij die Berchem, met één wedstrijd meer gespeeld, naar de 13e plaats deden zakken met slechts twee punten voorsprong op de voorlaatste. Het 6-2-verlies bij FC Beringen op 12 februari was de laatste match voor René Cools en tevens de eerste als linksbinnen voor Achiel Bevers in het fanionelftal.

Een week later won Berchem met nipte 0-1-score de belangrijke match bij degradatieconcurrent Racing Brussel; de nieuwe opstelling met John Vercammen als linksback en het duo Roger Busschots - Frans Schellens in de halflijn bleek een goede zet en dat manifesteerde zich volgend seizoen nog meer.

Uit de volgende matches tegen de twee promotiekandidaten Diest en CS Brugge werd zoals verwacht geen punt gehaald; na de wedstrijd in Brugge op 5 maart verdwenen Frenne Van Dijck en Leo Verfaillie definitief uit de eerste ploeg. Na het seizoenende werden ze getransfereerd naar Herentals, waar Leo, bij Berchem op de midvoorplaats gebarreerd door Theo Rossen, zich in de Kempische voorlijn nog verschillende jaren verdienstelijk maakte.

Al bij al stond Berchem nu even ver als na de wedstrijd op Beringen, zodat de volgende week de vierpuntenmatch bij Tilleur weer van groot belang was. Vooral dankzij Louis Leysen werd een punt uit Luik meegebracht, terwijl ook de junioren Robert De Mot en midvoor Achiel Bevers als uitblinkers vernoemd werden.

Met nog zeven te spelen matches rukte Berchem op naar de elfde plaats. In dit laatste competitiegedeelte was Theo Rossen terug van de partij en werd er slechts één keer verloren: de derby op 9 april bij het ook nog bedreigde Merksem. Dit was meteen de laatste wedstrijd in het fanionelftal voor Lomme Everaert, die terugkeerde naar de Rupelstreek om bij FC Boom te gaan spelen. Naast Theo Rossen werd Oscar De Groote opgesteld die in de laatste zeven matches vijf goals maakte en zo met brio zijn carrière bij Berchem beëindigde op de plaats waar ze begonnen was: als binnenspeler.

Onder een stralende lentezon stelde Berchem zich de laatste aprildag door een 1-3-zege te Turnhout wiskundig veilig. Als dan ook nog de volgende twee matches gewonnen werden, kon Volksgazet na het seizoenende op 15 mei met recht en reden schrijven: *“hoopvol einde...hiermede werd het optreden in tweede afdeling op fatsoenlijke wijze besloten, nadat niet zo lang geleden de zorgen om het behoud schier ondraaglijk boven de Antwerpse geel-zwarte familie hingen. Berchem bewees over technische middelen te beschikken welke het moet toelaten het nieuwe seizoen met zorg voor te bereiden”*.

In de voorlijn was de revelatie van het seizoen uiteraard Theo Rossen die in 22 matches 18 goals maakte. Met enkele kanonballen van op dertig meter, waarvan hij alleen het geheim scheen te kennen, deed hij soms letterlijk de netten trillen.

Eindrangschikking:	<u>M</u>	<u>W</u>	<u>V</u>	<u>D</u>	<u>GV</u>	<u>GT</u>	<u>P</u>
1. Diest	30	19	5	6	93	37	44
2. CS Brugge	30	17	6	7	54	36	41
9. Berchem	30	13	14	3	51	51	29
15. White Star	30	8	17	5	31	64	21

Topschutter: Rossen Theo 18

Vredestraat - Vroeger en Nu

uit het fotoarchief van Chris Van der Snickt

▲ Ca. 1900: de huizen aan de Mimosastraat werden pas op de open gronden gebouwd tussen 1901 en 1905.

▲ Einde 2005 kort voor de heraanleg (toen kon je nog met de fiets de weg zoeken tussen de putten).

◀ Na de fietsonvriendelijke heraanleg, 2006-2007. Voor de fietsers werd de "slechte" Vredestraat met kasseien, de Guldenvliesstraat of een wielerklassieker waardig!

Ons Heem

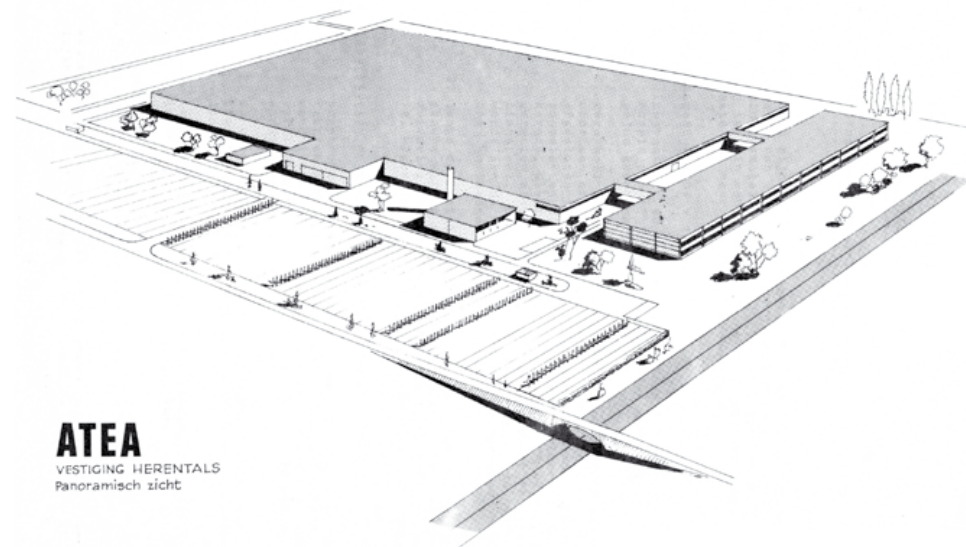
ATEA, een Berchems bedrijf - deel 3 (slot)

door Jan Verhelst - Vrienden van het ATEAmuseum

Een nieuwe fabriek in Herentals

Ondanks de 2 nieuwbouwen in het midden van een woonwijk, opteerde ATEA einde jaren 1960 om te verhuizen naar een industriepark in Herentals, waar een grote fabriek werd gebouwd, waar alles gelijkvloers werd uitgevoerd, kwestie van materialen en producten makkelijk te vervoeren. De Amerikanen maakten voor hun markt een **computergestuurde telefooncentrale**, die door ATEA, tezamen met een Milanees bedrijf werd aangepast aan de internationale vereisten.

Ook op de markt van de **bedrijfstelefooncentrales** stond ATEA zijn mannetje, zij kregen van het moederbedrijf GTE de internationale markt toegewezen. Ook hier werden die door ATEA ingenieurs aangepast, en installateurs reisden heel de wereld af om betrouwbare installaties in dienst te brengen.

illustratie 9: ontwerptekening ATEA Herentals
bron: archief Vrienden van het ATEAmuseum

Naast Europese landen waren ook het toen nog ééngemaakte Joegoslavië, Indië en China een goede klant. Voor die laatsten moesten er lokaal wel een “joint venture” worden opgestart om met hen zaken te kunnen doen.

Met een nieuwe styling van telefoontoestellen werd ATEA een trendsetter in de jaren 1970. Diezelfde styling werd ook aangewend bij de nieuwe generatie systemen voor KMO's: De 8000 en 8800, de elektronische opvolgers van de beroemde systemen 600 en 800.

illustratie 10: ATEA trendsetter in betaling met Bancontact/Mr Cash
bron: archief Vrienden van het ATEAmuseum

Datacommunicatie won veld, en in begin jaren 1980 bracht ATEA als eerste ter wereld een telefoontoestel uit waarmee kon betaald worden. Via Bancontact en Mr Cash lag de weg naar **datacommunicatie en internet** open!

De centrales werden steeds gesofistikeerder. Er was een technologische evolutie geweest van **elektromechanische naar elektronische technologie**

in de jaren 1960/70, wat een enorme impact heeft gehad op de fabriek. Die verandering was nog maar pas verteerd, of ze werd gevolgd door een tweede golf: **de verschuiving van “hardware” (circuits) naar software (computergestuurde logica).**

In 1986 werd ATEA verkocht aan de Duitse elektronicareus Siemens. Interne concurrentie met Siemens werd niet toegelaten, zodat vele typische ATEA producten werden afgevoerd. Er werd gevreesd dat Siemens ATEA's markt wilde inpikken en zachtjes heel de “winkel” wilde sluiten, nadat hij was “leeggehaald”.

ATEA strikes back

Maar dan hadden ze buiten de waard gerekend! ATEA nam zijn eigen lot in handen, en kwam af met ideeën om zwakke punten in het Siemens gamma te verbeteren met ATEA producten. Deze werden **complementair aan Siemens producten** aangeboden.

Tegelijk had men een meevaller: de **booming van mobiele communicatie** via GSM in de jaren 1990 zorgde voor extra veel werk in ontwikkeling, zodat ATEA grote teams software ingenieurs kon inschakelen bij de ontwikkeling van GSM netwerken voor Siemens.

ATEA mocht voor Siemens verkopen op de Afrikaanse markt. Volgens Siemens zou het sop de kool niet waard zijn. Doch na enkele jaren deed ATEA goede zaken in 17 Afrikaanse landen. De meesten hadden een vrij zwakke telefooninfrastructuur. ATEA installeerde daar **Siemens mobiele telefoonnetwerken**, die de economische ontwikkeling van die landen ten goede kwam.

Sinds de overname van Siemens was er een **verschuiving van producten naar kennis**. Vroeger werden vooral eigen ATEA producten geleverd, nu was het de kennis en expertise van de hoogopgeleide mensen die de klanten konden adviseren bij hun telecom-noden.

Op 1 oktober 1999 ging ATEA, na 107 jaar volledig op in de Siemens telecom organisatie.

Epiloog

In het eerste decennium van de 21ste eeuw was er een grondige evolutie bij Siemens telecom: het regende *allianties, joint ventures*, en er werd aan *outsourcing van activiteiten* gedaan. Gezien dit wel degelijk een Siemens en geen ATEA verhaal is, valt dit buiten het kader van dit document. □

Kerk en Parochie

De Berchemse parochies en kerken

door Mia Verbanck (tekst en foto's)

Sint-Willibrordus - Het interieur - Deel 3

DE FRESCO'S VAN ERNEST WANTE

De werken van Ernest Wante

Op het bovenste deel van de kruis- en middenbeukmuren zien we 'wandschilderingen' of fresco's van Ernest Wante uit 1928.

Het gaat om veertien medaillons, aangebracht boven de kapittelen. In de kruisbeuk staan Johannes de Doper (noord) en Willibrordus (zuid) afgebeeld.

In de middenbeuk gaat het om twee reeksen van zes apostelkoppen: aan de noordkant (van oost naar west) Paulus, Philippus, Bartolomeüs, Matteüs, Simon en Taddeüs; aan de zuidkant

Fresco van de Heilige Bartholomeüs

(ook van oost naar west) Petrus, Johannes, Andreas, Thomas, Jacobus de Meerdere en de Mindere.

Volgens de overlevering zouden inwoners van de parochie en familieleden van de schilder model hebben gestaan voor de koppen. Sommige heeft men kunnen identificeren, andere (nog) niet.

Het schilderij 'Rozenregen van de Heilige Theresia van het Kind Jezus' is ook van Wantes hand.

Fresco van de Heilige Matteüs

Fresco van de Heilige Simon

De kunstenaar: Ernest Wante

Ernest Wante werd geboren in Gent op 28 september 1872 en overleed in Berchem op 14 juni 1960.

Hij genoot zijn opleiding aan de Tekenschool van Sint-Niklaas (1884-1889), aan de Academie en aan het Hoger Instituut in Antwerpen o.l.v. J (Jacques?) Janssens, Albrecht en Juliaan De Vriendt. Hij behaalde de Prijs Nicaise De Keyser¹ in 1892 en de Godecharleprijs² in 1894, die hem de mogelijkheid boden een studiereis naar Duitsland te maken.

Hij was leraar aan de Academie te Antwerpen. Als succesvol kunstschilder stelde hij tentoon in binnen- en buitenland o.m. in 1910 op de 'Exposition universelle et internationale de Bruxelles'.

¹ Nicaise De Keyser (Zandvliet, 26 augustus 1813-Antwerpen, 17 juli 1887) was een Vlaamse kunstschilder. Hij schilderde voornamelijk portretten en historische taferelen. Naar hem is in Antwerpen de De Keyserlei genoemd.

² Napoléon Godecharle (1803-1875) richtte op 15 maart 1871 de Stichting Godecharle op ter nagedachtenis aan zijn vader, de beeldhouwer Gilles-Lambert Godecharle. De Stichting wil de vorming en de carrière van jonge Belgische beeldhouwers, kunstschilders en architecten begunstigen en organiseert daartoe de Wedstrijd Godecharle.

Glasraam van het doopsel van Marc de Groot

Ernest Wante schilderde landschappen en portretten, maar was vooral bekend om zijn religieuze fresco's en composities. Muurdecoraties van hem treffen we aan in Brussel, Antwerpen, Brugge, Gent, Mol, Eeklo, Duffel en... Shangai. Er hangt ook werk van Wante in de Musea te Antwerpen en Brussel. Ook in talrijke kerken, zoals Sint-Goedele en Sint-Jozef in Brussel, Sint-Antonius en Sint-Jozef in Antwerpen. En het altaarstuk 'De kruisdood' in de kapel van het voormalige Instituut Onze-Lieve-Vrouw aan de Amerikalei in Antwerpen (nu Sint-Lievenscollege) is van zijn hand. Het werk dateert uit 1912.

Orgel van Jean-Baptiste Forceville

Het hoofdaltaar en koorgestoelte.

Ernest Wante vervaardigde ook de tekening van Sint-Willibrordus voor het gouden jubelgewaad voor Monseigneur Roucourt. Het gewaad werd in 1868 vervaardigd door de Antwerpse kunstborduurder Leonard.

Zijn zoon Paul (Berchem °1905-Antwerpen †1981), schilder, pastellist, beeldhouwer, ging bij hem in de leer.

Andere kunstwerken

We hebben ons in de drie artikelen beperkt tot de beschrijving van kunstwerken met een uitdrukkelijke link naar de Berchemse geschiedenis: het praalgraf van Marie-Anne de Berchem, het monument ter ere van Theophiel Roucourt en de fresco's van Ernest Wante.

Uiteraard zijn er in de kerk van Sint-Willibrordus zijn nog heel wat andere schatten te bewonderen, zoals:

- schilderijen uit de 17de, 18de en 19de eeuw,
- het hoofdaltaar, een portiekaltaar uit het midden van de 17de eeuw met altaarstuk door Jozef Correns uit 1838, en een bekronende beelden-groep,
- de zijaltaren van O.-L.-Vrouw uit 1680 en Sint-Sebastiaan uit 1692, beide door Pieter Scheemaeckers de Oude,
- een koorgestoelte door Joos Pasteels uit 1659-1660,
- een eiken preekstoel door Jan Claudius de Cock uit 1719, met een Sint-Willibrordusbeeld (waarschijnlijk door J.B. De Boeck en Jean-Baptiste Van Wint),
- een biechtstoel met koning David door Joos Pasteel uit 1660, en een met Sint-Pieter door Octave Herry uit 1674,
- een orgel uit 1725 van Jean-Baptiste Forceville (1660-1739) met twee medaillons die de Heilige Cecilia en Koning David voorstellen,
- een kruisweg van Joseph Geefs,
- glasramen in 1951-52 uitgevoerd door Oscar en Armand Calders naar de kartons van Louis Charles Crespin (voor het hoogkoor, het kruiskoor en de doopkapel) en Marc de Groot (voor de zijbeuken en zijportalen)
- een Piëta en reliëftaferelen van een nieuwe westelijke tochtportiek door Alfons De Roeck (1896-1982).

En deze lijst is nog niet volledig. U moet zeker ter plaatse gaan kijken!

Een volgende keer meer over de pastoors en pastoor-dekens van Sint-Willibrordus.

(N.v.d.r.: Ook het prachtige glasraam "Frederik de Merode" dat zich in het Berchemse oude gemeentehuis in de trapzaal bevond, is te bezichtigen in de Sint-Willibrorduskerk.)

Piëta van Alfons De Roeck

Nogmaals Theopiel Roucourt...

Op de vraag naar aanvullingen en verbeteringen kwam er een terechte tip binnen van Peter Raats. Het is helemaal niet Kardinaal Désiré Mercier die de hand legt op Roucourt's schouder. Ik liet me misleiden door de tekst op de gedenkplaat: ATQUE EM(inentissim)O AC R(everendissim)MO D(omi)NO D(omi)NO DESIDERATO JOSEPHO CARD(inale) MERCIER ARCH(episcopus). MECHLIN(iensis) ADSTANTE
(en in aanwezigheid van zijne eminentie en zeer eerbiedwaardige heer, de heer kardinaal Desiré Joseph Mercier aartsbisschop van Mechelen).

Als we de kardinaalsfiguur goed bekijken, dan gaat het om een man met een baard. Het is dus Sint-Willibrordus himself!

Een belangrijke rechtzetting waarvoor van harte dank!

Hebt u aanvullingen of verbeteringen?

Bezorg ze via mia.verbanck@skynet.be of 0495 286538.

Dank bij voorbaat!

Borsbeekse Poort - Vroeger en Nu

uit het fotoarchief van Chris Van der Snickt

▲ De Borsbeekse Poort werd gebouwd in 1864. Ze stond tot in 1966 tegenover de Cogels-Osylei.

Anno 1971 ➤

◀ 1994 - iets achter de plaats waar de Borsbeekse Poort stond, kwam in 1993 het Postsorteercentrum Antwerpen X (bouw gestart in 1988). Na amper 13 jaar, in 2006 verhuisde Antwerpen X al naar de Noorderlaan. In 2008-2009 wordt hier de Musical Daens opgevoerd. In 2012 besluit De Post dit gebouw af te breken.

Ons Heem

Mijn jeugd in Berchem - deel 3

door Rik Blom

In 1946 gingen we naar Maldegem op kamp. We waren met vijftientwintig man en we reden daar naar toe met een camion van Pittoors, een verhuizer die in de Statiestraat, dicht tegen de Victor Jacobslei, gevestigd was. De zoon van Pittoors was ook bij ons in de Chiro. Cyriel Leysen, een goed parochiaan en een muzikant in de Harmonie 'De Vriendenkring' bracht onze rugzakken en het kookmateriaal ook naar Maldegem.

Dat jaar, in 1946, hebben we met heel de groep een stadsspel gedaan. Het begon op een zondagmorgen, na de groepsmis van acht uur. Er stond een bedelaar aan de kerk die lucifersdoosjes verkocht aan de mensen die uit de kerk kwamen. Wij hadden vernomen dat er in het laatste doosje een bericht voor ons verborgen zat. In dat bericht stond dat we met de ganse groep om twee uur aan Berchemstation moesten zijn. Daar zou de bedelaar terug te zien zijn. Wij moesten hem volgen maar mochten hem niet benaderen. Terwijl wij het briefje aan het lezen waren verdween de bedelaar. Op afspraak, om twee uur, zagen wij hem terug met propere kleren maar nog altijd dat versleten, vuile hoedje. Hij had een gebrekkig been. En terwijl hij voort mankte hielden wij hem in de gaten, maar er gebeurde niets. Er stopte een trein, maar er gebeurde weer niets. En toen de tweede trein stopte aarzelde hij even maar sprong er toen toch op. Met zijn allen sprongen wij ook op de trein, onder de verbaasde en kwade blikken van de stationschef. De trein vertrok en even later stopte hij in het station Oude God aan de Deurnestraat. Wij keken onze ogen uit maar er stapte geen man met een vuil hoedje uit de trein. Pas in de volgende statie, Mortsel, stapte de man met het vuile hoedje uit. Wij sprongen met zijn allen uit de trein en volgden de man doorheen Mortsel. De man stapte op tram 7 en stapte terug uit aan de oude Sint Willibrorduskerk in Berchem. We hebben deze geheimzinnige man nog gevolgd tot in de chirolokalen. Onze leider, Jane Rutten, verklapte ons nadien dat het een spel was. Hij vroeg aan ons wie die bedelaar wel kon zijn. Maar dat wisten wij niet. En op een zeker moment kwam de bedelaar binnen. Hij deed zijn pruik af en hij deed zijn vuile kleren uit. En pas dan merkten we dat het leider **Neel Van Ishoven** was. Hij had zijn rol uitstekend gespeeld. Ook bijzonder was dat

de trein- en tramtickets werden betaald met het geld dat de bedelaar had gekregen aan de kerk, met de verkoop van zijn stekkendoosjes.

In 1947 gingen we terug naar Poederlee op kamp met een dertigtal man. De kookdienst was **Vic Peeters**, een broer van Louis, met echtgenote en schoonmoeder. De leiding bestond uit **Louis Peeters, Jan Van de Castele, Louis Alix, Kris Reymer** en **Pater Hugo**. We moesten dus niet meer naar het dorp om de misviering bij te wonen. De mis werd nu opgedragen in de 'Heggekapel'¹

Op een dag hadden Theo Geeraerts en ik de opdracht gekregen om de kapel te kuisen. We dachten van daar alleen te zijn en we gingen kijken of de miswijn boven stond. Daar aangekomen zagen we Pater Hugo op zijn strozak liggen. Wij vluchtten terug naar beneden maar Pater Hugo riep ons terug. Hij had twee glazen miswijn ingeschonken, die moesten we uitdrinken. We hebben dan nog wel de kapel gekuist, maar aan die wijn hebben we niet meer geraakt. Het jaar 1947 was ook het jaar van de start van de muziekkapel. **Jan van de Castele** ging trompetles volgen op het verbond. Hij leerde het ons verder aan. Enkele jongens, waaronder ikzelf, kochten een trompet. Wij waren dan met acht trompetters om te starten. Dit werd nog aangevuld met drie slagtrommels.

We waren vertrokken.

In 1948 was het kamp in Westerlo. We kregen daar van de plaatselijke garde een boete omdat we, na het zwemmen, met ontbloot bovenlijf naar onze kampplaats terug liepen.

Gelukkig hebben wij die boete niet moeten betalen.

Dat jaar hebben we ook bij **Kris Reymer** thuis twee landsknechtstrommels ZELF gemaakt met een XP en een blauwvoet er op geschilderd.

Dat jaar hebben we ook onze proost E.H. Bullekens, naar Mollem gebracht om aldaar pastoor te worden. We noemden hem 'de billenknipper'. De nieuwe proost en onderpastoor was E.H. Meeussen. Maar dat wordt nog een ander verhaal.

In 1949 was het bivak bij boer Stessens in Retie. Daar hadden ze 's nachts, voor de grap, schoenblink op mijn hoofddekseel gestreken, zodoende

¹ De Heggekapel in Poederlee werd gebouwd in 1441 op de plaats waar Jan van Langersteden in 1412 vijf hosties heeft weggegooid. Hosties die hij in de kerk van Wechelderzande had gestolen.

streek ik mijn gezicht met schoenblink in, gedurende mijn slaap. Toen ik 's morgens wakker werd schrok ik mij een aap, tot groot jolijt van de andere jongens. Tijdens een vrije rust waren we nog met een bal aan het voetballen. **Louis Van Camp** die met Maria, zijn echtgenote, en **Karel Peeters** de kookdienst waren, stonden toe te kijken. **Theo Seberechts** kreeg die bal op zijn voet, geeft die een flinke trap en die bal vliegt krachtig tegen Louis Van Camp zijn gezicht. Dat was al bij al niet zó erg, was het niet dat Louis juist zijn pijp in de mond had. De gevolgen waren: twee tanden uit en de steel van de pijp stak in zijn gehemelte. Dat was niet meer om te lachen. Dat was ook het laatste kamp dat Louis Peeters als groepsleider optrad. Hij heeft vijf jaar deze functie uitgeoefend. Hij heeft dat uitstekend volbracht. Ik denk aan de avonden dat onze Louis Peeters voorlas uit het boek 'De Waanzinnige Kluizenaar'. En ook de fietstochten van Antwerpen naar Oostmalle, Poederlee, Herentals en langs het kanaal terug naar huis met alles samen ACHT leuke banden. Ik herinner mij nog bij een fietstocht, we waren in Zoerseldorp aan die grote boom, dat Louis Peeters van zijn fiets wou stappen maar met zijn hiel aan een valiesje bleef hangen. Hij viel op de grond. De twee mensen die daar juist voorbijkwamen die schrokken er danig van. Den Theo, zijn latere schoonbroer, zei *"ge moet niet verschieten, die stapt altijd zo af"*.

Ik denk ook nog aan de Vlaamse kermis bij de zusters Annonciaden. Voor de verder opbouw van de school stond de Chiro daar met een bokskraam. **Gerard Verwimp** kreeg daar, als scheidsrechter, de meeste klappen. Daar is toen wat afgelachen.

Ik besluit hier met een aantal voor mij grote voorbeelden te vernoemen: de leiders **Eddy Malentjer, Jane Rutten, Renaat Van de Castele, Neel Van Ishoven, Jan Reymer, Kris Reymer, Louis Peeters** en **Jan Van de Castele**, de stichter van onze muziekkapel.

Louis Peeters werd als groepsleider opgevolgd door mijn broer: Jan Blom. Die zal vijf jaar groepsleider blijven. Hij zal opgevolgd worden door Gerard Verwimp.

Wordt vervolgd.

Chiro-Informanten gevraagd!!

Gesponsord door de “Kring voor Heemkunde Berchem vzw” hielden, in mei 2009, de oud-chiroleden Sint-Willibrordus én Sint-Hubertus Berchem een grote nostalgie-tentoonstelling.

De oude turnzaal van het parochiecentrum “De Vrede” (nu “de Nieuwe Vrede”) werd daarvoor omgebouwd tot een bivakplaats en een foto-archief. Dit was ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van deze, nog steeds, succesvolle jeugdbeweging (op Vlaams niveau 100 000 leden).

De chirojongens SWB waren er van in het begin bij. (zie daarvoor trouwens de bijdragen van de oud-muziekkapelleider Rik Blom in de Heemtenberg). Men kan dus gerust zeggen dat in Berchem, deze beweging behoort tot het “roerend erfgoed”.

Daarom heeft de Kring voor Heemkunde Berchem beslist om een stukje “Heemkundig Museum Schaliënhoeve” te reserveren voor een (kleinere) “Oud-Chiro Berchem tentoonstelling”.

Daarom zoeken wij :

- 1) Chiro memorabilia (foto's, boekjes, spelmateriaal, uniformen, instrumenten, vlaggen enz.) om PERMANENT of TIJDELIJK (minstens wel één jaar) te worden uitgesteld in het museum.
- 2) Vrijwilligers om deze tentoonstelling mede wat vorm en inhoud te geven.

Ongetwijfeld voelen vele oud-leden zich NU aangesproken en willen reageren.

Dit kunt U doen door te *gejesemmen* (het nieuwe telefoneren !) naar **0485 16 83 02**.

Vriendelijke chiro-en heemkundige groet.

Harrie Van Camp

Harry's Boekenbak

Statiestraat 67

2600 Berchem

Tel. 03 218 69 74

E-mail: harrysboekenbak@skynet.be

Website: www.harrysboekenbak.be

Openingsuren: Maandag van 13.00 tot 18.00

Dinsdag t/m Zaterdag van 9.30 tot 18.00

Koffiebranderij- thee
confiserie - delikatessen
doopsuiker

Helios

DE LUCA

Statiestraat 13

2600 Berchem

03/239.24.54

www.heliosberchem.be

Berchem - Deurne - Lint - Merksem - Mortsel - Wilrijk

www.hairfusion.be